N^RO 95.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 29. SIERPNIA ROKU 1797. WE WTOREK.

z *Petersburga* 18. *Sierpnia.*

Tayny Konsiliarz *Troſzczyńſki* naſtępuiącym osobom donoſi, iż prożby ich zoſtały nie przyięte: Rotmiſtrz *Romanowicz*, Połocka obywatelka *Jażkiewiczowa*, Wdowa Xiężna *Czetwertyńſka*, Adam *Szydłowſki* B wſzy Polſki Półkownik *Junge*, Chorąży *Zaleſki*, Kolleſki Aſſeſſor *Sochacki*, Chorąży *Januſzewſki*. Titularny Konsiliarz *Kunicki*, *Drozdowſki*, Szlachcic *Chludzińſki*, Podſkarbina Litewſka *Dziekońſka*, Biſkup Bellinenſki *Toczyłowſki*, Maiorowa Ludwika *Platerowa*, Marſzałek Ihumeńſki *Pruſzyńſki*, Kolleſki Aſſeſſor *Krukowſki* Rotmiſtrz *Czaykowſki*, Regeſtrator *Szpakowicz*, Kaietan *Kuſiecki*, Polſki Szambelan, *Holten*. Szlachcic Tadeuſz *Kukiewicz*, Porucznik *Hondkowſki*, Sekretarz *Milkiewicz*, Podporucznik *Czerniewſki*, Porucznik *Biernacki*, Xiężna z Rzewuſkich *Lubomierſka*, Maior bywſzy Polſki *Stefani*, Szlachcic *Czeczot* z Nowogródzkiego, Dom *Lasarſki*, Polſki Szambellan *Hornowſki*. Wikary Jezuicki *Lenkiewicz*, Hrab. z Borchow *Platerowa*. Biſkup Włodzimirſki *Młotki*. Kolleſki Aſſeſſor *Praſzewſki*, Szlachcic i Pòłkownik *Szczerbińſki*.

z *Wiednia* 12 *Sierpnia.*

Pogłoſki o zwróceniu *Mantui Domowi Auſtryackiemu*, uſtąpieniu *Friulu Weneckiego*, a nawet iak niektòrzy rozgłaſzali, wſzyſtkich Prowincyi lądowych Rptey po rzekę *Oglio*, nie potwierdziły ſię do tych czas. Będziemy podobno muſieli przeſtać na *Iſtryi i Dalmacyi* w nadgrodę kraiow utraconych. Rzecz ieſt pewna, iż *Margrabia de Gallo* nie do *Neapolu* iak rozumiano poiedzie, na obięcie doſtoyności Wice Króla *Sicilii*; lecz do *Udine*, gdzie długo ieſzcze zabawi, ieśli domagać ſię będzie, ażeby brzeg lewy *Adigi* przynaymniey, był dotąd granicą między *Auſtryą i Włochami*; lecz i to ieſt bardzo trudno, ponieważ *Buonaparte* znacznie teraz tonu podnioſł. Tym czasem pewna bydź musi nadzieia bliſkiego pokoiu, gdy rozmaitym regimentom *Węgierſkim* i *Niemieckim* zmierzaiącym do *Włoch i Renu* wſtrzymać ſię kazano. Dla Generała *en Chef* armii *Włoſkiey Cesarz Jmć* szpadę koſztowną robić kazał, którą mu oddać każe, gdy traktat będzie podpisany.

Podròż Monarchy do *Węgier* na czas póżnieyſzy odłożoną zoſtała. Hrabia *de Pergen* teraz ieſt naywyżſzym zawiadowcą Departamentu Skarbowego. Ambaſſador *Ottomańſkiey Porty* nie miał ieſzcze *audiencyi* publiczney. Bawi ſię teraz oglądaniem *Wiedenſkich* ciekawości; między innemi był w fabryce porcellany; widok posągu *Wenery Medicenszow* od zmyſłow go odprowadził, tak iż nieznayduiąc na prędce wyrazow dość mocnych na pochwałę tego dzieła, upadł na kolana, i głębokim ukłonem podziwienie ſwoie oświadczył. Przypadek ten do Hiſtoryi kunſztow należy.

Liſt d. 1 pisany z *Udine* donosi, że tam powſzechne ieſt rozumienie, iakoby negocyacye między *Auſtryą i Francyą* iuż były ukończone; czekaią tylko na przybycie Generała *Buonaparte i Margrabi de Gallo*, którzy dzieło ważne podpiſzą. Ma ſię znaydować w mieście pomienionym *Hrabia de Coben* tż. Y to będzie dowodem ſtraconey dla nas *Mantui* niezwrótnie, iż 28 Lipca Generał *en Chef* armii *Włoſkiey* oſtatecznie urządził adminiſtracyą tego miaſta i Xięſtwa na przyſzłe czasy; czynności ſwoie rozpoczęła; składa ſię z 4. obywatelow: *Coddé*, *Somenzyli*, *Gelmetti*, *Franzini*, *Xiążę Modeńſki* d. 6 z *Trieſtu* wyiechał do *Laybach*, unikaiąc panuiących, teraz upałow w nadmorſkiey krainie. *Z Dalmacyi* mamy wiadomość, iż miaſta *Lesina*, *Nona*, *Almiſsa*, *Seardona* i *Masarsa* przeſzły iuż pod panowanie *Ceſarza Jmci*. W *Cattaro* nad inne znacznieyſzym, którego mieſzkańce w krótkim przeciągu doznali wiele ſkutkow okropnych *demokracyi*; czekaią niecierpliwie przybycia *Auſtryakow*. *Montenegrinowie* mieli także pokazać ochotę przeyścia pod berło *Monarchy* naſzego.

W *Goricii* czynią wielkie przygotowania na przyięcie Miniſtrow Pełnomocnych, którzy w tym mieście czas nieiaki zabawić maią pokoy w *Udine* podpisawſzy. Będzie przytomnym tey uroczyſtości Generał *Buonaparte*. Dwa naypięknieyſze Regimenta lekkokonne *Cesarza Jmci*, i 8 wybranych infanteryi batalionow paradować przed nim będą. W całey *Auſtryi* rząd ogłosić kazał, iż kupcom handluiącym winem, zbożem, i wſzelką żywnością, którey armia nad granicą *Włoſką* ſtoiąca może potrzebować, wolno ieſt wſzyſtko prowadzić bez cła i opłaty.

z Londinu 8. Sierpnia z Gazety Berlińſkiey.

Na wyspie *S. Domingo* którey część *Francuzom* wydartą trzymamy los woienny tak jeſt do tych czas wątpliwy, iż zgadnąć trudno, kto ſię w niey utrzyma, jesli pokóy prędko nie rozſtrzygnie walki długiey i krwawey. Triumfowali nie dawno *Francuzi*, poźniey odparł ich Gubernator *Simcoe*; teraz ſam donosi, iż nieprzyiaciel znacznemi posiłkami wzmocniony, pod kommendą Generała *Murzyna Touſsaint Louverture*, miaſto *Port-au Prince* w ściſłym trzyma opasaniu tak dalece, iż z oblężonych żaden za batterye nie może ſię wychylić. Nie licząc woyſk *Angielſkich* znayduie ſię w murach 6. tyſięcy ludu zdatnego do noſzenia broni. Zważywſzy niebespieczeńſtwo bliſkie *Simcoe* daie bez żadney trudności pasporta mieſzkańcom *Roialiſtom*, którzy unikaiąc *zemſty Republikantſkiey* ſzukać chcą nowych ſiedliſk i nowey Oyczyzny na wyspach *Angielſkich*, Co gdy náſtąpi, dzierżawy nieprzyiacielſkie na czas długi zniſzczone zoſtaną i bezludne.

Smutną wiadomość odbieramy z przygórka *Dobrey Nadziei* dnia 16. Kwietnia Zołnierze załogą ſtoiący wſzyſtkiego ſobie dozwalaią. Domy obywatelſkie nie ſą bespieczne od rabunkow. Niecierpliwie czekaią wſzyscy przybycia Gubernatora nowego *Lorda Macartney*, nadzieię maiąc, iż ten porządek i karność przywròci. Co tylko znalazło ſię zboża w magazynach i ſpichlerzach kraiowych, *Anglicy* dla ſiebie zabrali, teraz boiaźń głodu jeſt powſzechna. Rolnictwo Kraiowe nie jeſt w tym ſtopniu, ażeby doſtarczyło potrzebom mieſzkańcow i woyſka licznego, czekać trzeba na zboże z *Indyi* lub Europy ſpodziewane, tym czasem General kommenderuiący przez oſzczędność, zakazał żołnierzom używać pudru: *Hollendersey* gospodarze widząc nieład i zdzierſtwo naſze jak mogą naylepiey taią zboże, ſpodziewaiąc ſię że Flotty *Batawow* lub sprzymierzone przybędą im na ratunek.

W Sobotę rozeſzła ſię w mieście pogłoſka, iż Flotta *Hollenderſka z Texel* pod żagle wyſzła korzyſtaiąc z pomyslnego wiatru, który Admirała *Duncan* w dalekie ſtrony zapędził. Woienny i morſki Miniſtrowie nie mieſzkaiąc o tym zdarzeniu donieśli kommendantom woyſk na pobrzeżach *Angielſkich Szkockich*, lub *Irlandzkich* rozłożonych. Do Króla nawet wyſłano ſztafetę, P. Pitt przywołany zoſtał do ſtolicy. Pokazało ſię oczewiście jak wielka jeſt rządu baczność jak też wielka troſkliwość względem ſkutkow mogących dla kraiu wyniknąć z wylądowania nieprzyiacielſkiego. Wczora naoſtatek przekonał ſię każdy, iż pogłoſka i boiaźń próżne były. Kapitan fregaty *Circé* prowadząc okręta żywność wiozące do Flotty naſzey, gdy przed wyściem z portu *Texel* nie znalazł Admirała *Duncan*, ani też poſtrzedz mógł *Hollenderſką* Flottę, w głębi przybrzeża przed wiatrem schronioną, wnioſł ſobie. iż nieprzyiaciel wyſzedł na morze i donioſł Admiralicyi. Wiemy teraz, iż *Duncan* powrócił na dawnieyſze ſtanowiſko z całą Flottą, ta ſię ſkłada z 2. okrętow o 98. działach, 2. od 80. 7 od 74. 1. od 64. 3. od 50. 5. fregat 8. lekkich ſtatkow. Admirał *de Winter* liczy 5. okrętow od 74. armat 8. od 64. 6. od 60. 4. od 40. 8. fregat, 6. korwet, 18. wielkich *Indyiſkich* 100. przewozowych, i 16. woyſka lądowego.

O negocyacyach w *Lille* rozpoczętych nic nie mamy nowego, mała jeſt zapewne nadzieia pokoiu, jesli to prawda, że jeden z Direktorow *Paryzkich* powiedział, iż Roialiſtowie *Francuzcy* chyba życzyć mogą ugody prędkiey z *W. Britanią*. Rozumieią u nas niektórzy, iż Republikanie lękaiąc ſię domowey niezgody chcą ſtarodawnych *Rzymian* przykładu nasladować, których *Senat* chcąc bydź pewnieyſzym władzy ſwoiey i podległości gminu, nieſkończone woyny prowadził. *Oppozycya* zaś twierdzi, iż cokolwiek *Francya* mężow światłych i wielkich miała wſzyscy dziś umieſzczeni ſą w Direktoryacie lub na Urzędach Miniſteryalnych.

Z ukontentowaniem i boiaźnią patrzą *Portugalczycy* na bombardowanie miaſta *Cadix*; iako nieprzyiaciele *Hiszpanii* cieſzyć ſię mogą z iey nieſzczęścia; iako zprzymierzeńcy *Anglikow* obawiać ſię powinni, ażaby na ſiebie nie zciągneli zemſty *Francuzow i Hiszpanow*. Uganiaiący ſię okręt naſz woienny za nieprzyiacielſkim ſtatkiem do ſamego portu, ſłabym ogniem z batteryi witany, myśl podał *Lordowi S. Vincent* do ważnego nad inne przedſięwzięcia. *Angielſkie* woyſka do *Portugalii* przewiezione kampanią iak zaczęły, zakończą podobno w obozie pod *Lisboną*; niezmierne upały, przytym niewſtrzemięźliwość wielu chorob ſtaie ſię przyczyną.. Na wyspach *Antilſkich* zupełna ieſt ſpokoyność. Półkownik *Abercromby* przywiozł z tamtąd liſty od Generała tegoż imienia: w krótce wiedzieć będziemy, czyli w rzeczy ſamey przedſięwziąć mamy wyprawę na podbicie *Gwadelupy*, z którey portow korsarze wychodząc, naſz i *Amerykanow Ziednoczonych* handel tamuią. Miniſtrowie głośno Wodzom *Angielſkim* przyganiaią, iż naśladuiąc Kommiſſarzow *Francuzkich* uformowali i uzbroili korpus *Murzynow*.

Pisma *Oppozycyine*, zwyczaiem ſwoim, w ogromney poſtaci wyſtawuią *Irlandzkie* zamieſzania. Nie ſą zapewne tak wielkie żeby rząd lękać ſię miał ſkutkow okropnych. A ieśli część obywatelow ieſt nieukontentowana, cały narod w ogulności wierny ieſt Monarſze ſwoiemu. Muſieli wiedzieć o tym Miniſtrowie, gdy rozwiązuiąc dawny Parlament, do nowego Reprezentantow kazali wybierać, mniey ważąc rozruchy elekcyom gminnym zwyczayne. Odprawuią ſię teraz w *Irlandyi* całey; o żadnych rozruchach nie ſłychać; naſtępny Parlament póydzie bitym torem poprzedzaiącego; Deputatow rządowi ſprzyiaiących wybor, nie ieſtże dowodem, że cały narod myśli dobrze. Niech mówią co ſię podoba, *Oppozycyini anarchiści*, *Angielscy Jakobini*; zginie lub powſtanie razem z *W. Britanią*.

Kongres *Amerykański* dał pozwolenie *Prezydentowi Rptey Adams* uzbroienia o nowych okrętow woiennych, ieśliby tego wyciągała koniecznie potrzeba bronienia handlu od napaści *Francuzkich* rozboynikow. Zyczeniem iest powszechnym, ażeby odnowione zostały dawne związki z tym narodem. *Talleyrand Perigord*, który o nich śliczne dzieło czytał na posiedzeniu publicznym *Instituto* narodowego, dziś interessow zagranicznych Minister, może teraz uskutecznić myśli i życzenia swoie stronom rozróżnionym dogodne.. *Z Wenecyi* pewną mamy wiadomość, że *Francuzi* pracuią z pośpiechem około uzbroienia statkow znalezionych w arsenale Rptey. Woiennych okrętow i fregat liczą 40; maytkow z *Korsyki, Genui, Marsylii, Toulonu*, zgromadzono wiele tysięcy. Jeśli *Wenetowie* szczerze dopomagać zechcą, u nich ludu i morskich ammunicyi dostatek iest tak niezmierny, iż w krótkim czasie ogromną flottę *Buonaparte* mógłby wyprawić na ratunek *Hiszpańskiey* w *Cadix* opasaney. U nas głoszono, że 10 tysięcy woysk *Angielskich* siadać miało na okręta w *Lisbonie* do taiemney wyprawy. Większych śił nierównie potrzeba na odbicie miasta *Cadix*; oprócz woysk lądowych, Admirał *Massaredo* liczy 32 okręta liniowe i fregat 16. Ogromne siły i straszne słabszey nierównie flotcie Admirała *Jervis*, gdyby, ich nieprzyiaciel zażyć umiał.

z Paryża 7 Sierpnia z Gazety Leydeńskiey.

Dupont de Nemours mąż światły i bezstronny, naydokładnieyszą dał wiadomość względem ruszenia armii *Sambry i Mozy*, na które dotąd narzekać nie przestaią Prawodawcy. Był, według niego, spisek, nie na zniszczenie Rady narodowey, lecz na zastraszenie, w tym mniemaniu, iż Prawodawcy dawnemu rządowi sprzyiaiąc, zniszczyć zamyślaią Rptę i Konstitucyą roku 3. 4 Strzelcow Regimenta, dwa Huzarskie, piechotnych tyleż, korpus przebranych Grenadierow i lekkiey artilleryi, od *Renu* prowadzono, ażeby armią w bliskości *Paryża* stoiącą podnieść do 20 z okładem tysięcy, Magazyny dla woysk przybyć maiących zgotowano w *S. Denys, Melun, Etampes, Chartres, &c.* W *Brest* ich nie potrzebowano; do morskiey przeciw *Anglikom* wyprawy dostateczne były regimenta po nadbrzeżach rozłożone. Nie taili się Officerowie i żołnierze, iż do *Paryża* zmierzali: rozkazow do marszu nie dawał Minister woienny, Direktoryatu Prezydent o nich nie wiedział, choćiaż według brzmienia Konstitucyi, wszystkie podpisywać powinien. Kassy Departamentowe zabrali żołnierze na żołd sobie należny. Dla pokrycia taiemney roboty, oddalił z Ministerium Direktoryat obywatelow *Cochon* i *Petiet*; osoby z *Paryża* wysłane czernili Prawodawcow przed żołnierzem.

Wszystkie okoliczności pomienione stwierdził *Delarue* w Radzie 500: na którego wniesienie kazano pytać się Direktorow urzędownie: iakie powziął rząd wiadomości o ruszeniu armii do *Paryża*? iakie środki przedsięwziął na utrzymanie Konstitucyi, zakazuiącey armiom deliberować? Punkt ostatni ściąga się do armii *Włoskiey* i Generała *Buonaparte*. Żołnierze nasi maią oskarżycielow bardzo wielu; lecz na obrońcach im nie zbywa; doświadczenie mówi za niemi. Armie kray zasłaniały od obcych naiazdow r. 1793. *Jakobini* na ten czas panowali w narodzie; wiszące nad nim klęski przewidział *Dumourier*, i szkodliwy związek chciał rozproszyć. Nie chciała przyczynić się do zbawiennego dzieła armia północna; Generał emigrować musiał; imie tylko i cień został Konwencyi; miasta przemieniły się w teatra śmiertelne; zapalono woynę domową; ztąd mordy, okrucieństwa, zbrodnie i tyrannia w żadnym kraiu niewidziane, w tak krótkim czasie. Nie dziw, iż popełnionego raz błędu ponowić armie nie chciały.

Rzecz pewna iż rozkazy od Ministra woiennego *Scherer* przesłane regimentom, uskutecznione zostały, wszystkie powracaią do stanowisk dawnieyszych. Generał *Hoche* ofiarował złożyć kommendę naywyższą. Nie przyiął dymissyi Direktoryat.. Generał *Buonaparte* donosi d. 1. iż Flotta pod kommendą Generała *Gentili* wyszedłszy pod żagle z *Wenecyi* przybyła do *Corfou*, znaleźliśmy w porcie inną eskadrę na kotwicach stoiącą, która się poddała bez oporu, w mieście zaś zabrano 600. armat. Rada 500 zalecila Direktoryatowi, ażeby ogłosił narodowi, jakie tylko ma wiadomości o zwycięstwach zdobyczach, i dziełach rycerskich Admirała *Sercey* który spokoyność utrzymał zupełną na wyspach *de France i Reunion* (przedtym *Bourbon*) i na pochwałę u *Anglikow* na wdzięczność *Batawow* zasłużył.

Po długim oczekiwaniu i przewłoce, przystąpili naostatek Prawodawcy do interessow skarbowych, Nie prędko ieszcze Direktoryat odbierze pożądaną odpowiedź; więcey czasu potrzeba na obmyslenie środkow skutecznych. Pokazało się z rapportow, iż Rplta w kraiu i za granicą ma teraz 440. tyś. zbroynego ludu: żołd ich miesięczny wynosi 3. mill. liwrow, Regimentom stoiącym na ziemi *Francuzkiey* nic nie zaległo. Toż mówić o armiach *Sambry Alpeyskiey, i Północney* Armia *Renu i Mozelli* potrzebuie 4. mill 50 tyś. liwrow, z których millon iuż opłacił *Buonaparte*. Armia *Włoska* na końcu Lipca miała w kassie 34. milliony. Lecz nie same tylko woyska pieniędzy potrzebuią. Są procenta od długow dawno zaległe, szpitale, drogi, zbroiownie morskie i lądowe, wnętrzne i zagraniczne interessa, pensye dla Sędziow. Prawodawcow, i rozmaitych urzędnikow; z tych wielu czeka zapłaty wysłużoney. Tym czasem podatki nie są regularnie do skarbu wnoszone; inne mniey czynią, niżeli Rada stanowiąc one rozumiała. Dobr narodowych przedaie się bardzo nie wiele, ci nawet którzy dawniey kupili, obawiaią się postradać, gdy w całym kraiu mówią powszechnie, iż właścicielom, nawet *emigrantom* bydź maią zwrócone. Do *Paryża* ze wszystkich Departamentow ledwie przychodzi codziennie 150. tyś. liwrow. Direktoryat i Ministrowie nie wprowadzili do tych

czas potrzebney oszczędności, poborcy, kommissarze, których jest bez liczby, korzystaiąc z zamieszania rządu mało różniącego się od rewolucyinego niezmiernie zbieraią dostatki.

Po wielu miastach Duchowieństwo Konstitucyine obrało iuż deputowanych na *Concilium Narodowe*. Sławny Biskup *Gregoire* i kilku innych za iego przykładem drukiem ogłosili przepisy i przestrogi, iak się odprawić powinno pomienione Zgromadzenie, ażeby odpowiedziało celowi swoiemu. Wie o tym Direktoryat, żadnego przecie roskazu nie wydał przeciwnego.. General *Scherer* doniosł listownie znacznieyszym członkom naszey *Oppozycyi*, iż stosownie do urządzeń poprzednich, 2 tyś. Kawaleryi; 6 infanteryi, tysiąc artillerzystow do *Brest* pociągnie, ieśli co nad tę liczbę woyłk było ruszonych, powróci do *Renu*; uskutecznienie tego polecone iest Generałowi *Hoche*. *Buonaparte* w rapporcie swoim o zaięciu wyspy *Corfou* wzmiankuie o korrespondencyi zaczętey z Naczelnikiem narodu *Mainotow* mieszkaiących w Południowey *Morei*, ktòrzy się mienią potomkami *Spartanow*. Czas, bliskie sąsiedztwo, okropny *Grekow* ucisk, wielkie odmiany w Państwie *Tureckim* sprawić mogą. Czyli Direktoryat pozwoli młodzieńcowi zapalonemu miłością starożytności czynić co może i chce podobno ku wskrzeszeniu *Aten*, *Corinthu* &c. nie wiadomo. O rozgłoszonym, iuż to raz drugi wyiściu z *Cadix* flotty *Hiszpańskiey*, nic nie piszą z *Madritu*.

z Rzymu 24 Lipca z Gazety Berlińskiey.

Przybyły temi dniami goniec z *Paryża* między innemi przywiozł list Direktoryatu do *Oyca S.* zapewnia Prezydent o rzetelnym przywiązaniu *Rptey Francuzkiey* do osoby iego, i uszanowaniu głowy Kościoła. Pochwala wybranie Margrabi *Massimi* na dostoyność Poselską; wyraża naostatek zmartwienie swoie, iż *Agenci Francuzcy* przestępuiąe granice władzy powierzoney, po zawartym pokoiu w *Tolentino*. z *Umbryi* i *Marchii* znaczne wybrali kontribucye; co zważywszy Direktoryat zwrócić każe *Oycu S.* 700. tyś szkudow i zdiąć sekwestr na dobra duchowne i świeckie włożony.. Czekamy codziennie na przyiazd *Józefa Buonaparte*, który Postem u *S. Stolicy* bydź ma na mieysce obywatela *Cacault*.

z Neapolu 20 Lipca z Gazety Frankfortskiey.

Król Jmć rozwiązać kazał wszystkie korpusy woluntariuszow. Skutkiem to iest nadesłanego przez *Margrabię de Gallo* zapewnienia, iż spokoyność *Włochom* przywrócona, iuż odtąd naruszaną nie będzie. Każdy Szlachcic otrzymał stopień Chorążego, i medal złoty iako dowod okazaney wierności Tronowi, który na piersiach nosić i potomkom w dziedzictwie podać może, zachęcaiąc do naśladowania chwalebnego przykładu walecznych przodkow, którzy wielką pokazali gotowość ku obronie Monarchy i Oyczyzny. Woluntariuszowie nie szlachta wezmą medale srebrne. Z gminu pospolitego ci, co płacę dzienną brali, otrzymaią pismo pochwalne i przywiley rownaiący onych z żołnierzami. *Król Jmć* zprowadziwszy do naszey stolicy swoię familią, odiechał do *Caserta*.

z Bononii 30 Lipca z Gazety Berlińskiey.

Wczora nakoniec odebraliśmy z *Mediolanu* pismo pożądane treści następuiącey: „Direktoryat Wykonawczy *Rptey Cisalpiń*„*skiey* będąc przekonany, że wspólne dobro i „pożytek wyciąga koniecznie ziednoczenia „narodu *Cisalpińskiego* z Prowincyami *Bono*„*nii*, *Ferrary* i *Romanii*, w iednę i nierozdziel„ną nigdy familią; widząc oraz powszechne „stron obu życzenie, stanowi, iż od dziś dnia „pomienione kraie są cząstką *Rptey Cisalpiń*„*skiey*. 9. *Thermidor*. Roku 1.

Serbelloni.

Tenże Kuryer, co nam tak wesołą nowinę zwiastował przywiozł inną nie mniey ważną dla nowo założoney Potencyi we *Włoszech*, iż Minister *Wenecki Bataglia*. za wyraźnym roskazem Generała *en Chef Buonaparte* podał Direktoryatowi w *Mediolanie* prożbę podpisaną od wielu swoich współobywatelow, w którey żądaią *dobrowolnie i bez przymusu lub obcego wpływania*, ażeby miasto *Wenecya* wcielone zostało do *Rptey Cisalpińskiey*. Zgadnąć łatwo co nastąpi. Kommendant woyik *Francuzkich* u nas stoiących roskaz odebrał iak nayrychley twierdzę *Urbin* zwaną przywieść do naylepszego stanu obrony. Artillerya do tego potrzebna w krótce ma nadciągnąć. Miasto nasze wybrał nowy Direktoryat do założenia w nim szkoły Artilleryi i korpusu Inżenierow *Rptey Cisalpińskiey*. General *Gwtchard* wyznaczony do formowania w kraiu gwardyi narodowey, głośno narzeka, iż obywatele nie pokazuią tey ochoty do służby woyskowey, iaką gorliwym Republikantom pałać przystoi: przyczynę oziembłości zwala na rozrzucone pogłoski, iakoby zawoiowane we *Włoszech* Prowincye, *Oycu S.* lub *Cesarzowi Jmci* miały bydź zwrócone.

z Genui 28 Lipca z Gazety Frankfortskiey.

Rząd tymczasowy postanowił, że woyska regularne na żołdzie Rptey *Liguryiskiey*, nim nowe nastąpi urządzenie, wynosić powinny 6. tyś. żołnierza, nie licząc artilleryi i Inżenierow. Trzy zbroyne okręta odwożące niewolnikow *d*. 14. wolnością obdarzonych, wyszły pod żagle do *Algieru*.

N^{ro} 95.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 29. SIERPNIA ROKU 1797. WE WTOREK

z *Mediolanu* 31. *Lipca z Gazety Frankfortskiey.*

Minister interessow zagranicznych *Rpltey Cisalpińskiey Testi* pisał do Kawalera *Priocca* Sekretarza stanu Króla Jmści *Sardyńskiego* donosząc urzędownie o uznaniu wolności naszey przez narod *Francuzki*. Grzecznie odpowiedział Minister *Sardyński*, ciesząc się z tak osobliwego zdarzenia, i rokuiąc wielkie korzyści dla obu narodow jesli sąsiedzką przyiazń jak powinny scisle zachowaią. W *Turinie* ogłosił rząd wiele *edyktow* dla zaspokoienia burzącego się ludu. Zywności niedostatek, i mnóstwo pieniędzy papierowych, rozruchom początek dały. Zapobiegaiąc drogości chleba, cenę mu pewną i nieodmienną naznaczono. Na zmnieyszenie cyrkuluiących w kraiu papierow Monarcha oświadczyć kazał, iż porozumiawszy się z Dworem *Rzymskim* daie w zastaw wierzycielom skarbu publicznego kommanderye orderow *S. Maurycego i Łazarza*, dobra Kawalerow *Maltańskich* maiątek Duchowieństwa świeckiego i zakonnego, prócz Biskupow i Plebanow, na summę 100 millionow, pozwalaiąc Duchownym &c. dobro pomienione wykupić, lub przedać według upodobania, byleby długi narodowe były zapłacone.

Tym sposobem przywrócono spokoyność Turinowi, co się stało w Prowincyach i miastach niektórych *Piemontu* z następuiącego listu widzieć można. Naypierwszą, powiada, czynnością mniemanych *patriotow* było opanowanie miasta *Asti*. Opierał się nie co buntownikom garnizon z 1500. ludzi złożony, lecz naostatek gdy kommendant Hrabia *Santa Rosa* poległ zabity, żołnierze przestraszeni poddać się musieli. W tey bitwie zginoł gminu dowodca *Adwokat Botta*, który z ran odniesionych wkrótce umarł. Opanowawszy miasto i twierdzę znamienitą, *patrioci* nie mieszkaiąc wydali odezwę do współbraci *patriotow Piemonckich* 15 Lipca donosząc o zaszłey szczęśliwie *insurrekcyi*, i wzywaiąc mieszkańcow, ażeby szli śmiało za ich przykładem. i na pomoc spieszyli. Nasladuiąc zaś *Jakobinow* na czele pisma położyli: *wolność odwaga, równość, śmierć, lub Rplta.* Toż samo stało się w mieście *Alba*, wypuszczono na wolność wiele osob osadzonych w więzieniu za *opinie polityczne*. Mieszkańce *Fossano* odebrawszy wiadomość o zaięciu twierdzy *Asti*, zbroyno powstali, i znaczny korpus ich poszedł na pomoc *Patriotom do Mondovi.*

Wszystkie wioski w okolicach miast pomienionych leżące do *insurrekcyi* przystąpiły rozciągnoł się pożar do *Chiari. Moncalieri, Carignano;* równe widać poruszenie w *Castagnole*. *Saluzzo*, *Rivoli* i innych mieyscach. mianowicie zaś w *Alexandryi i Voghera* Gwałtowne zamieszanie d. 25 zdarzone w *Novarra*. większego spodziewać się każe. Początkiem onego drogość chleba. Przyszło zatym do boju między stronami przeciwnemi. Królewska długo walcząc bez żadnego zysku, nakoniec woyskiem zasilona wielu rokoszanow trupem położywszy górę otrzymała. Kawalerya, 3. kompanie artilleryi, Regimenta *Palbuzzo i Peirinhoff* do zwycięstwa się przyczyniły. W *Mediolanie* twierdzą, iż General *Buonaparte* gotow jest całą siłą dopomódz Królowi Jmści *Sardyńskiemu* do poskromienia buntownikow.

z *Wenecyi* 2. *Sierpnia z Gazety Berlinskiey.*

Wszyscy powszechnie obywatele nasi są nieukontentowani, minoł zapał rewolucyiny: lękamy się teraz nowey insurrekcyi przeciw Rządowi tymczasowemu. *Francuzi* porządek i spokoyność w mieście utrzymuią. Naybardziey lud narzeka na zbyteczne kontrybucye, które zwycięzcom płacić musi. Bankierze, kupcy, maiętnieysi obywatele, do klassy ubogich lub pomiernych przeydą po chwili. Według urządzenia Generała *Buonaparte*. *Wenecki* Departament składać się będzie z miast i wysp, *Malamocio*, *Lida*. *Palestrina*, *Chiozza*, *Murano &c.* wszystkie deputowanych przysłać maią do naszey municypalności. Przybyło tu tysiące *Cisalpinow* na załogę: część woyska *Francuzkiego* za dni kilka z miasta ustąpi. W *Palmanuova*, jak mówią 1200. tychże *Cisalpinow* stać będzie.

z *Lipska* 11. *Sierpnia.*

D. 3. przybyło tu z *Hildesheim*. kilka Panów *Szwedzkich*; między innemi Graff *d'Eckeblad*, Król Jmć *Szwedzki* woiażuiący pod tym imieniem. Sześć dni u nas bawiąc oglądać raczył wszystkie ciekawości w mieście i okolicach. D. 9 w dalszą podróż wyiechał. Był po dwakroć na boiowisku pod *Lutzen*, gdzie r. 1632. walcząc *Gustaw Adolf* pośrzód zwy-

cięztwa śmierć znalazł, w obronie wolności i swobod *Rzeszy Niemieckiey*. Oglądaiąc też same mieysca r. 1706 *Karol* 12, co czuł, co powiedział, wiadomo każdemu. *Gustaw Adolf* z do nas w krótce ma powrócić: teraz podobno iedzie do *Carlsruhe*.

z Colonii 8. Sierpnia z Gazety Courier du Bas-Rhin.

Kommendant miasta naszego kazał ogłosić następuiący ordynans do armii *Sambry i Mozy* nadesłany z główney kwatery w *Wetzlarze*; 19 *Thermidor*: „Armia bydź powinna „spokoyną, i nieuważać na klamliwe podszepty „ludzi niespokoynych i wzgardzonych sprawiedliwie, których nieprzyiaciele Rptey użyli „na wydarcie nam wolności. Będąc w *Paryżu* z blisko widziałem, że Direktoryat przed „się wziął srzodki skuteczne dla zapewnienia „narodowi całemu owocow 6 letnich zwycięztw, szczęścia i chwały. Armia może „zaufać Direktorom, którzy życie raczey da„dzą w ofierze dla Oyczyzny, niż zezwolą „na obalenie Konstitucyi roku 3. Generał *en* „*Chef* z innemi Generałami zawsze są gotowi „dać z siebie wielki żołnierzom przykład, ie„śliby stratę wolności nieuchronną widzieli.

Hoche.

z Szwaytarow 29 Lipca z Gazety Frankfortskiey

Kommissarze 4. *Cantonow* posrzedniczych dali wyrok pomyślny w sprawie mieszkańcow krain *S. Gall* z ich *Opatem*. Ten z Kapitułą niechce bydź posłusznym: powiadaią, że iako *Rzeski Xiąże* szukać będzie posrzednictwa *Cesarza Jmci*. Rewolucya *Valteliny* kończy się spokoynie. Insurgenci grzecznie przyieli Deputowanych *Grisońskich*, którzy im zupełną równość praw. i swobod ofiarowali. *Buonaparte* z obu stron uznany posrzednikiem, radzi, ażeby *Valtelina* czwartą ligę *Grisońską* odtąd składała. Tenże Generał przestał domagać się pozwolenia na przeyście armii *Włoskiey* przez kray *Valais*.

OBWIESZCZENIE.

Kommissarze dwóch Nayiaśnieyszych Dworow Cesarskich i Nayiaśnieyszego Króla Jmści Pruskiego do uregulowania długow Nayiaśn. Króla Jmci i bywszey Rzeczypospolitey Polskiey zebrani, umawiaiąc się poprzedniczo nad istotną potrzebą wydania Proklamacyi zgodzili się jednomyslnie, na uwiadomienie ninieyszym obwieszczeniem wszystkich poddanych respective swych Monarchow, tudzież wszelkich Cudzoziemcow długi jakowe u Nayiaś. Króla Jmści i Rptey Polskiey, lub jakiekolwiek bądź pretensye i prawa do tychże maiących, aby się przed Kommissyą na ten koniec w Warszawie ustanowioną, w przeciągu trzech miesięcy oddaty niniey szey rachunec, bądź osobiście, lub też przez umocowanych do tego prawnie i przyzwoicie ze swey strony Plenipotentow nieochybnie stawili, a to dla okazania ważności swych praw i pretensyi, a po nastąpioney onych weryfikacyi dla wciągnienia tychże w etat długow za prawne przyznanych. Niedopełniaiący zaś tego po upłynieniu ninieyszym obwieszczeniem przepisanego terminu, z liczby kredytorow wyłączeni zostaną i wszystkie ich pretensye i prawa za upadłe poczytane, tudzież wszelkie ich późniey w tey mierze podane żądania, tym samym za nieważne i nie byłe uznane będą. Zeby zaś niewiadomością nikt się nie składał, wyżey wzmiankowani trzech Dworow Pełnomocni Kommissarze, ninieysze obwieszczenie we wszystkich Gazetach narodowych i pryncypalnieyszych zagranicznych umieścić zalecili. Działo się w Warszawie dnia 17. Sierpnia roku 1797. Kommissya do uregulowania długow Króla Jmści Stanisława Augusta i bywszey Rzeczypospolitey Polskiey.

Donosi się Publiczności, iż Sessye Kommissyi Likwidacyiney J. K. Mci i Rzeczypospolitey Polskiey w przyszły Poniedziałek dnia 21. Sierpnia na Pokoiach Zamku tuteyszego rozpoczną się.

Dni ostatnich następuiącego Miesiąca Września zaczyna się prenumerata na Gazetę pod titułem Kuryer Litewski; z pocztą kosztuie złotych 80. na mieyscu wzięta złotych 60. na rok.